

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Ч. 3

Травень-Липень

1953

Вітерець-легіник заграв на сопілку,
Веснонька і Сонечко завели гагілку.

Накоїли сміху на полях тихеньких,
Розбудили під землею зерно золотеньке.

Зерно одягнуло запаски зелені,
Весну привітали жита і ячмені.

Сонечко в колосся заплете стеблинки,
Виросте хлібець на полі для Юрка, Яринки.

Ніна Мудрик

Їдемо на Свято Весни

— О, як гарно світить сонечко! — закликала мала Уляна і вихилила голівку крізь вікно.

— Весна, весна прийшла до нас! — дісно кликали новачата.

Важко їм було сидіти на сходах, ко тут так тепло. Пташки так весело щебечуть, а Орися сьогодні бачила в парку метелика і бджілку.

В домівці рух, як у пасіці на весну. Сьогодні всі зібралися і ждуть на братчика Славка. Він буде цього року командантом на "Святі Весни". Деякі знають, як він вміє гарно оповідати.

Ось відчиняються двері, входить їх братчик. Братчик Ромко закликав:

— Новаки та новачки — на мій наказ — струнко! Привітаємо братчика команданта новацьким гаслом "Готуйсь"!

— "Готуйсь", грімко залунало із сотні новацьких грудей.

— Спочинь!

Братчик Славко, усміхаючись, промовив:

— Сідайте кругом мене. Хто з вас був вже на Святі Весни?

— Я, я, я! — закликала рівночасно кілька новаків та новачок.

— А хто з вас може розказати мені, чому святкуємо це свято?

— Бо ми будемо ватру палити! — пискливим голосом закликав

Петрусь.

— І ще чому?

— Бо ми будемо пробу здавати.

— І ще чому?

— Бо наш рій дістане хусточки . . . — соромливо сказала Мар- туся і сховалася за плече сестрички.

— Це правду ви сказали. Та це ще не все. Ось послухайте:

— Багато літ тому, як тільки почали гуртуватися українські пла- стунки, вони склали для себе пісню і назвали себе "Ми діти сонця і вес- ни". Бо пластун любить природу. Як тільки минали зимові дні та на- ставав травень, пластунки вибиралися далеко поза місто. На лісові полянах розпалювали ватри. Червоне полум'я освічувало юні лиця орлиних дітей. Вітер ніс далеко бадьорі пісні пластунів. Там склали вони присягу, що будуть любити Бога й Україну. Минуло багато ро- ків, а вони завжди старалися додержувати присяги. Вони стали кращими синами та дочками України.

— Пластуни вибрали собі за свого опікуна безстрашного лицаря і борця за правду — Святого Юрія. І з того часу Свято Весни стало пластовим звичаєм. І так рік-річно збираються пластуни в місяці травні далеко від гамору міст, та дякують Богові за те, що прийшла весна і сонце, що дає нам стільки радості й нової сили.

— І ми поїдемо всі цього року на це свято. Там покажете, чи ви добрими новаками, чи будете добре вести себе на таборі.

— А як засвітять зорі на небі, ми розпалимо ватру. Згадаємо тих, що залишилися в Рідному Краю. Привітаємо нашу зелену весну в Україні. Привітаємо ліси, поля, ріки й гори. А як стане догоряти наша ватра, тоді понесеться до неба наша молитва: “Боже, вислухай благання” . . .

— А тепер до праці! Наплечники, бачу, вже готові. Ви принесли їх, щоб ваші сестрички та братчики могли поглянути на них ще перед вашим від’їздом.

Перший піднісся малий Богдан. Він підбіг до лавки, закинув на плечі важкий наплечник і випрямлений станув перед командантом.

А чого там не було в наплечнику! І щітка до зубів, і щітка до черевиків, і нове горнятко, і їдунка, й електрична лямпка. . . . А Ігор має правдивий пластовий ніж, і компас теж. А Юрко має свисток від свого дядька сеніора.

Командант розглянувся кругом. В куті на лавці сиділа мала Орися держала, обнявши обома руками, на колінах новий наплечник із овтими шкіряними ремінцями.

— І ти їдеш з нами на Свято Весни, Орисю?

Орися підійшла до братчика. З наплечника висунулась ніжка оксамитного ведмедика і ріжок вишиваної подушечки.

— І ведмедика теж береш із собою?

— Так . . . — непевно відповіла Орися. Мамуся привезла мені його аж із України. Він завжди спить на цій подушечці.

— Добре, коли він із України, візьми його зі собою на своє перше Свято Весни. А тепер, новаки в дорогу — Готуйсь!

— Готуйсь! — відповіли радісно новаки.

* * *

За кілька днів великий червоний автобус мчав вулицями міста і віз новаків на лісові поляни на Свято Весни.

Сестричка Ася

І. Х.

СВЯТИЙ ЮРІЙ

Ліс шумить, біжать потоки,
Простелилися стежки.
Ми йдемо у світ широкий
країнські новаки.

Перед нами — Лицар Білий;
Зброя в сонці мерехтить.
Ми йдемо в мандрівку сміло,
Він із нами в кожну мить.

Нам вовків не страшно лютих,
Лісу, терня і хашів!
Меч Його, зі сталі кутий
Все захистить новаків.

Нам не страшно заблудити,
Як ідем крізь темний гай,
Меч Його мов сонце світить,
Шлях нам вкаже в Рідний Край.

Там, де Правда переможе,
Встане волі день ясний,
Поведе нас Лицар Божий
Наш опікун — Юр Святий.

У Мамин день

Вже кілька місяців минуло від хвилини, як Роман останній раз бачив свою маму. Роман добре пам'ятає, як одного дня вони з батьком провозжали маму до залізниці в Самборі. Мама їхала на село, відвідати бабусю. Роман пригадує добре, як мама всідала до перевантаженого поїзду.

Тієї ж ночі збудив їх сильний гук гармат. Батько поквапки вдягнувся та вибіг на коридор. Роман чув, як за дверима переляканий господар наглив до виїзду з міста. Роман чув, як батько говорив про маму і чув, як господар радив батькові, що краще виїхати, а там можна буде поїхати по маму з другої сторони міста. Вони поспішно кидали на сані якісь клунки, вдягли Романа в великий кожух і виїхали. В місті чути було стрілянину.

Большевики сильною лавою наперли із північно-східньої сторони. Німецька залога, що була в місті, подалась у неладі на захід. В короткому часі большевики зайняли всі шляхи, і не було ніякої змоги вернутися до мами.

І так вони опинилися на чужині, в Чехії. Від мами — ніякої вістки. Роман ходить до чужої школи. Там його люблять. Він швидко вивчив чужу мову та став першим учеником. А до того він добрий товариш.

В його школі готуються до Свята Матері.

Роман, найкращий ученик в класі, привітає від цілої школи зібраних гостей. Йому сумно, що не буде його матері, але він не плаче, бо пам'ятає, що братчик колись, ще дома, казав, що новак ніколи не плаче.

Свято почалося. В Романа серце билосся зі зворушення, коли він вийшов на сцену з китицею квітів, що їх дала йому вчителька. Він подумав про маму та вже спокійно почав говорити свою святочну промову.

Після закінчення програми діти із китицями весняних квітів сходили зі сцени та вітали своїх мамів.

Роман залишився на сцені сам. Йому не було кому давати цвіті

Сестричка Аса

Іван Франко

Певно кожний із вас, новачки, читав казку про хитрого Лиса Микиту. А багато з вас знає ще й інші казки із збірки “Коли ще звірі говорили”. А вже майже кожний та кожна із вас знає напам'ять казочку про “Ріпку”. Нераз напевно і влаштовували з неї виставу при югнику, чи на гніздових сходинах.

А знаєте, хто ці казки написав? Іван Франко. Затямте собі добре його прізвище. Кожний новач повинен добре його знати, бо він писав не лиш казки для вас, але й вірші та великі книжки-повісті для дорослих.

Коли трохи підроснете, прочитаєте його книжку “Захар Беркут”. А коли станете великими, читатимете його віршовані оповідання “Мойсей” та “Іван Вишенський”, і багато, багато інших.

Дня 16. травня припадає день його народин. Та ми не можемо самі зложити йому в цей день подяки за гарні казки, бо він помер вже давненько. Та зате читаймо якнайбільше його казок, вчімся його віршиків, робім більше новацьких добрих діл!

Дістаньмо теж його портрет (отакий, як на цій сторінці) та приберім його гарно і примістім у нашому кутику в домівці.

Тоді він із того світу знатиме, що українські новачата пам'ятають про нього, хоч і на далекій чужині. І напевно радітиме!

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Гей, уставаймо, єднаймося,
Українські люди!
Єднаймося, братаймося
В товариство чесне,
Хай братерством, ширими трудами
Вкраїна воскресне!

Іван Франко

В О Г Н И К

Вечером в таборі
Вогник розгорів.
Засвітили зорі —
Радість новаків.

Вогник розгорівся
Серед новаків,
Іскорками вкрився,
Казку розповів:

“Де зелені бори,
Шуми потічків,
У Карпатських горах
Я колись горів.

Грілись біля мене
В колі новаки.
Ліс шумів зелений —
Рідні смерічки . . .

Вітер ніс у гору
Іскри понад ліс,
І новий в таборі
Люд новацький ріс . . .

Руки там міцніли
І росли серця,
Щоб знову розцвіла
Рідна сторона”.

“— Вогнику рідненький,
Ще не пригасай,
Казку цю дивненьку
Новакам кінчай!

Хай ростуть в нас сили
Визволить наш Край!
Вогнику наш милий —
Ще не пригасай!”

С а р н а

Ми побачили її в таборі новаків. Це було раненько, десь у липні. Вона вийшла зі сарнятком, й оглядаючись на всі боки, побігла до молодого вівса, що ріс на галявині, проти нашого табору. Ми бачили, як вона трохи поїла, а опісля піднімала голову й оглядалася, чи немає якої небезпеки.

Наша сарна в день відпочивала в лісі, а ранком та вечером приходила до вівса, завжди тією самою дорогою. Овес, видно, дуже припав їй до смаку, хоч могла вона теж житися в лісі жолудями, грибами, молодю травою, ягодами, галузками й корою. Вона була сама одна, але братчик нам розказував, що в більших лісах сарни живуть громадами. Стадо провадить самець. В його товаристві завжди буває кілька самичок з молодняком.

Ми думали, якби то зловити нашу сарну та освоїти. Одначе дізналися, що легко її привчити лиш тоді, коли взяти її дуже маленькою. Коли ж пізніше, вона назавжди останеться дика. Тому й покинули нашу думку.

Наша сарна не мала рогів, бо мають їх лиш сарнюки. Роги служать їм до боротьби за провідництво у стаді. В небезпеці вони вміють боронитися й ударами можуть нанести важкі поранення. За перший рік у сарнюка виростають два невеличкі ріжки, порослі шкірою й шерстю. По деякому часі цю шкіру й шерсть сарнюки здирають об стовбури дерев, залишаючи на корі сліди покалічення. На другий рік роги відпадають і виростають нові, вже більші і з одним розгалуженням вгорі. На третій рік так само, але кінці рогів уже мають три розгалуження. Дальше роги теж що-року відпадають, але виростають нові, так, як і на третій рік.

Сарна мати пильно доглядає своє дитятко і стежить за ворогом. В небезпеці вона стає на задні ноги, заступаючи свою дитину, і передніми копитами старається вдарити напасника.

Сарна має знаменитий слух, нюх і зір. Від кожного шелесту тікає.

Бігає незвичайно швидко, але вовк завжди дожене сарну, бо більш витривалий. Сарни вміють гарно скакати й перескакувати перекоди. Роблять це незвичайно зручно й легко.

Ми постійно стежили за сарною. Навіть вимірили "на око", що мала вона коло 130 сантиметрів (52 інчі) довжини і була висока на своїх 70 сантиметрів (28 інчів). І як кожна сарна, вона була чистенька, аденька й елегантна.

Радо вітали ми її появу й охороняли її, як могли, від побережника.

Колись по дощі пішли ми її слідами. А сліди її легко пізнати, бо ступає вона кінцями пальців.

Раз, цілком рано, почули ми постріл в лісі. Серце наше забилося, може це з сарною що сталось? Так ми й догадувалися, коли її не було довгий час. Вона мабуть важко пережила постріл із рушниці побережника.

Сліди сарнюка (природня величина). Зліва — передня ратиня, зправа — задня ратиця

Майже місяць ми її не бачили. Аж під кінець таборування, вийшла наша сарна на полянку, тільки з ще більшою обережністю, як раніше. Вона хромала і була самотня. Ми були певні, що в цьому вина побережника. Певно це він вбив сарнятко, або воно не дало собі ради при хворій мамі і десь пропало, або дісталось ворогам.

Побачивши сарну, новачки закричали з радості. Сарна наполошилася та сховалась в лісі. Більше ми її вже й не бачили.

Діти в Україні теж залюбки виставляли колись "Ріпку" Івана Франка

Новацька хустина

Поїхала до табору
Новачка Іринка,
Поїхала з Іринкою
Новацька хустинка.

Примостилася на шийці,
Лягла складочками,
І весело їй і любо
Поміж новачками.

Запалили ясний огник
Новачки-дівчатка
І співали й гомоніли
Немов ті пташатка.

Стала віршик говорити
Біля ватри Ірка,
Впала іскра на хустину
Й випалилась дірка.

Тепер ходять — пишаються
І хустина й Ірка
Бо на хустці між складками
Випалена дірка.

Ой розкаже всім про табір
Новачка Іринка
А про ватру на таборі
Дірява хустинка.

Сестричка Ніна

Лиш борися, не мирися,
Радше впадь, а сил не трать,
Гордо стій і не корися,
Хоч пропадь, але не зрадь!

Іван Франко

Сестричка Леся

Розмова бджілок

Вірочка "Працьовита" і Галинка "Золотокрила" із роя "Бджілок" прийшли сьогодні раніше до домівки. Треба поприбирати все гарненько перед сходами: і домівку замести, і квітки на вікнах підлити, і їх вулик поставити на столі. Ну і треба розвинути та розкласти на столі мальовану на папері вощину, що в неї "Бджілки" складають свої добрі діла.

Почали замітати, та й розговорилися:

— А ти, Вірочко, вже прочитала ціле останнє число "Готуйсь"?

— Авжеж, що так. Вже навіть почала вчити напам'ять того віршика, як то новачки прийняли Весну до свого гурту. Він мені найбільше подобався.

— А я пробувала розв'язати хрестиківку. Знаєш, що виходить? Канів. Я так зразу і думала, що коли це має бути місто, де спочиває Тарас Шевченко, то певно буде Канів.

— А сестричка казала, що незабаром нове число вийде.

— О, то я проситиму татка, щоб знову дав мені гроші.

— А я й не прошу, бо я знаю, що мамуся мені окремо не зможе дати, бо сама мусить важко запрацювати кожного сотика. Але я вже таки 30 центів маю. Десять заощадила, як мама дала мені на автобус, а я ішла пішки. А двадцять я дістала від дідуся на цукорки. А поки нове число вийде, то ще тих двадцять назбіраю.

— А я собі вже приготувала місце на полиці. Окремо на "Готуйсь", а окремо на "Молоде Життя". І як приходитимуть нові числа, то все докладатиму. А по році дядько оправить мені їх у тверду окладинку з золотим написом. А як виросту і буду сама сестричкою, то прочитаю ціле "Молоде Життя" нараз.

— А ти знаєш, Ляля казала, що вона ще навіть першого числа не має і нічого ще з "Готуйсь" не читала.

— Як, справді? А чому?

— Бо їй татко хворий, ще в Німеччині, і мамуся не дає їй ніколи грошей навіть на цукорки.

— А знаєш, що? Я позичу їй своє перше число. А друге попрошу мамусі, щоб мені дала гроші, і я заплачу за неї сестричці. А те, що тепер вийде . . .

— О, я знаю! А на те, що тепер вийде, і на всі дальші, то ми всі, цілим роєм будемо складатися.

— Але мусимо раніше сказати сестричці про те.

— Добре! І так будемо збирати гроші, щоб Ляля не знала, і дамо гроші сестричці. І нехай сестричка дасть їй це число, і скаже, що про гроші хай вона не журиться.

— А потім напишемо на вощині, бо це теж наш медок!

— Добре, але тепер поможи мені розкласти вощину, бо вже певно сестричка йде!

І взялися швидко до роботи, підспівуючи:

Крильця в нас золотисті,
“Зум-зум” наш голосок . . .

Вішак для рушників

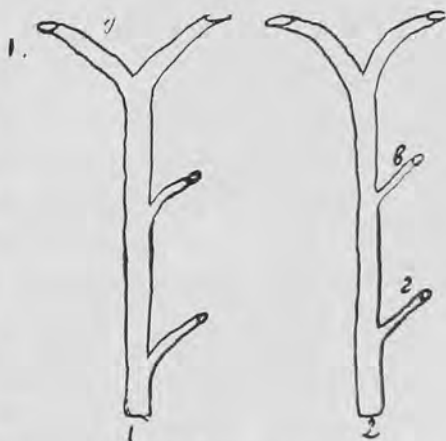
На таборі держимо рушники на дворі, щоб просохли гарненько на сонці за цілий день. Але ж на таборі не всі дні соняшні, тож треба нам подбати, щоб і в час дощу наші рушники не лежали десь поскидані у куті кімнати. Тому найкраще спробуємо зробити вішака на рушники, що в гарні дні стоять на дворі до сонця, а на ніч, чи коли почне накрапати дощик, візьмемо його та занесемо разом із рушниками до кімнати.

Братчик Денис покаже нам, як такого вішака зробити. Слухаймо ж уважно, щоб потім знати все!

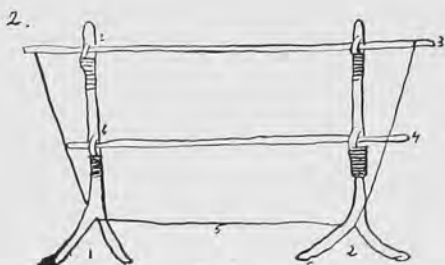
Знайдемо дві грубі галузки, що на долині розгалужені, а з одного боку мають по тоншій гіллячці (отакі, як на образку). Будемо до-

бре вважати, щоб галузки були однакові та мали гіллячки в тих самих місцях.

Тоді ще знайдемо в лісі два рив-

Образок ч. 1: Дві галузі — висота коло 1½ ярда.

Образок ч. 2: Готовий вішак.

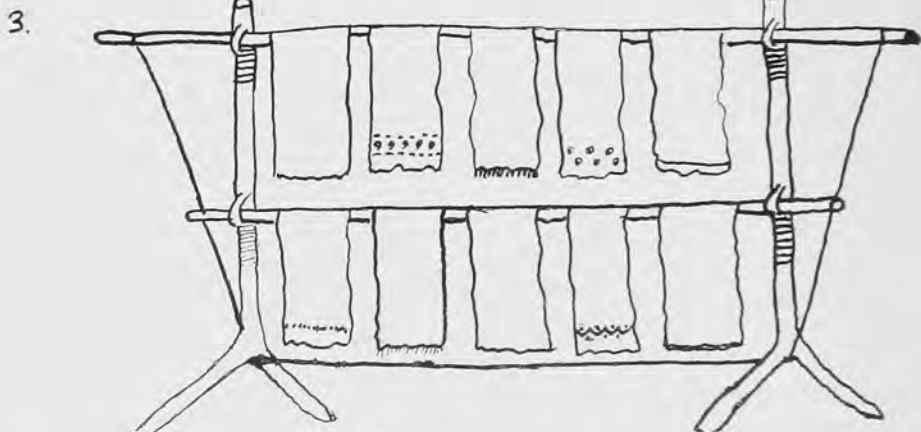
ні дручки. Так маємо готове вже все, що нам на вішак потрібне. Ще нам треба лиш грубого шнура, але цього нам братчик дасть. Тепер можемо братися до роботи.

Гіллячки на наших галузях повідгинаємо вниз та міцно прив'я-

жемо шнуром, кілька разів обкручуючи його кругом галузі. Тоді з гіллячок матимемо "гачки". Як вже це готове, пропихаємо дручки через ці гачки, і так лучимо обидві гілляки.

А тепер ще, щоб все це разом добре стояло, перетягнемо шнур від кінця горішнього дручка через долішне розгалуження одної та другої гілляки і тоді аж до кінця горішнього дручка з протилежного боку.

Тепер вішак готовий, і на жердках вішатимемо рушники (кожний пам'ятатиме, на котрому місці висить його рушник).

Образок ч. 3: Так вішаємо рушники на вішаку.

ХРЕСТИКІВКА

Інакше приятель, товариш, кажемо . . .
 Київський князь,
 Мале озеро називається . . .
 Нитку засилюємо через голки
 Щоб мати писанку, малюємо красками
 Вечором паде на землю
 В сонячний день від дерев паде

Букви на місці хрестиків, коли прочитаєш їх згори вниз, дадуть новацький привіт.

Ковак Юрик.

Ковак в літню пору
знов поїде до -у.

В нього готовий

І є чудовий,

До мандрівки

І є велика.

  дав правдивий

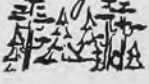

Мож то наш щасливий;

Вже й злого

Не злякається нічого.

В -і лиш скінчить науку

Поцілує -у в руку,

І поїде в за -у

з -ами до -у.

Образкова скриванка

Новачки "Ромени"
В лісі у час гри
Подругу згубили —
Годі віднайти.

Кличуть і шукають
По лісі глухим,
Нумо, любі друзі,
Поможімо їм!

Н. М.

Група новачок на Святі Весни в Іст Четгем в днях 30.-31. травня 1953

Новачки після одержання новацьких хустинок під час Свята Весни в Іст Четгем, Н. Й., в днях 30.-31. травня 1953

Р О З Г А Д А Й !

Ти певно знаєш, новаче, казку Івана Франка про Лиса Микиту? Правда?! Ти її читав, а може знаєш дещо з неї і напам'ять. Ану спробуй відчитати цей уривок із "Лиса Микити" — а на місці крапок повставляй слова, що там мають бути:

Надійшла прекрасна
Многоцвітна, тепла,
Мов дівчина у вінку.
Ожили луки,
Повно гамору, розмови,
І в чагарнику.
Лев, що є над звірями
Пише листи з
Розсилає на ввесь
"Час настав великих зборів,
Хай до царських дворів
Швидко ввесь рід!"

Чи ти відчитав все? Коли так, напиши до редакції, яких слів тут бракувало.

А коли не вгадав, бо не читав "Лиса Микити", то якнайшвидше прочитай його!

Головний референт УПН пл. сен. Т. Самотулка, вручає новацьке пласто́ве відзначення під час свята новаків у Ньюарку, Н. Дж.

РОЗГАДКА ХРЕСТИКІВКИ ІЗ "ГОТУЙСЬ" Ч. 2.
Корма, Афіни, Наука, Іскра, Вітер, разом: К А Н І В.